

može tražiti te troškove u visini kako je to uobičajeno u praksi (ova cijena može se utvrditi upitom na koje autotransportno poduzeće).

N.P.

Bilješka.- Ne bismo se mogli složiti sa stajalištem gornje presude u dva pravca. Teško je prihvatiti mišljenje da je uobičajena vozarina ona koju odredi vozar u svojoj tarifi. To nije nikakva uobičajena vozarina, već vozarina određena na temelju ugovora o pristupanju. Prema tome za svakog vozara postoji individualna vozarina koja zavisi o njegovoj volji, odnosno i o volji stranke koja pristupa ugovoru. Kod uobičajenih vozarina mora se raditi o takvim kriterijima za određivanje visine vozarine koji vrijede za sve ili za širi krug vozara, a koji kriteriji ne zavise o izjavljenoj volji jedne ili druge stranke, kao što to smatra sud u gornjoj presudi. Na ovo ništa ne utječe okolnost da stranke mogu izričito ugovoriti uobičajenu vozarinu, ili izričito isključiti uobičajenu vozarinu. Osim toga izgleda da nije opravdano stajalište suda da se kod određivanja visine vozarine mora uzimati u obzir i okolnost da li se prijevoz vrši "usput". Sigurno je što tvrdi sud u gornjoj presudi da kod usputnog prijevoza vozar ima manje troškova, jer je troškove prazne vožnje već obračunao u drugom prijevoznom ugovoru. Medjutim to ne znači da se radi toga mora sniziti vozarina. Kad stranke sklapaju ugovor o prijevozu, imaju u vidu uslugu koju će učiniti vozar, tj. da će on prevesti robu na odredište. Pravno je potpuno irelevantno na koji način je vozar došao s vozilom u mjesto preuzimanja robe. To su okolnosti za njega čisto interne ekonomske prirode. Do sad uopće nije bilo uobičajeno kod određivanja visine vozarine da sud uzima u obzir i troškove koje je vozar imao pri dostavi vozila na mjesto preuzimanja robe. Uzima se u obzir isključivo usluga koju je vozar svojim prijevozom učinio, i troškovi koje je on imao od časa preuzimanja robe do njezine predaje.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 24.I 1968.

Vijeće: Juraj Bolanča, Franjo Novalić, dr Rudolf Šurina

Prijevoz stvari unutrašnjom plovidbom - Naknada za uštedjeno vrijeme i prekostojnice - Zahtjev primaoca za naknadu za uštedjeno vrijeme i brodar za prekostojnice regulira se prema ugovoru koji je sklopio brodar koji je prevezao robu - Ovo ne mijenja ništa ni okolnost što je brodar, koji je sklopio

ugovor o prijevozu, svoju obvezu prijevoza posebnim ugovorom s drugim brodarom njemu povjerio - Brodar koji je sklopio ugovor o prijevozu s drugim brodarom ne odgovara primaocu za prijevoz izvršen pomoću drugog brodara prema ugovoru koji je on sklopio s korisnikom prijevoza, nego na temelju ugovora koji je sklopio s drugim brodarom

Tužitelj je Riječno pristanište i skladište, a tuženi je riječni brodar.

Između parničnih stranaka sklopljen je ugovor od 1.III 1967. godine iz kojeg proizlazi da će u toku 1967. godine tuženi riječni brodar dovesti u Pristanište Brčko oko 200.000 tona ugljena za koksiranje na istovar i daljnju otpremu u Željezaru Zenicu. Tuženi brodar će ugljen prevoziti u konvojima. Pri tome je određena norma istovara od 1.000 tona za 24 sata. Prema istom ugovoru tuženi brodar dužan je prilikom prispjeća konvoja u pristanište dostaviti tužitelju pismo spremnosti za cijeli konvoj u kome mora biti naznačeno kad je konvoj došao, pojedinačne pošiljke po šlepovima i ukupna količina ugljena. Za prijevremeni istovar tuženi brodar obvezao se platiti tužitelju n.din. 0,50 po toni na ime dispeča, a tužitelj, Poduzeće pristaništa i skladišta, obavezao se platiti tuženom riječnom brodaru n.din. 1 - po toni za prekoračenje roka istovara.

U toku izvršenja ovoga ugovora posebnim ugovorima između tuženoga riječnog brodara s drugim riječnim brodarima izvršena je zamjena robe, pa je tuženi riječni brodar prepustio određene količine ugljena na prijevoz ostalim riječnim brodarima.

Tužitelj traži da mu tuženi plati dispeč za sve brodove koji su vršili istovar u pristaništu, a tuženi se protivi tomu zahtjevu i pristaje da plati dispeč samo za svoje brodove. Sud je odbio tužitelja sa zahtjevom za plaćanje dispeča za sve brodove koji su vršili istovar u pristaništu, odnosno i za brodove drugih riječnih brodara, (tuženi zapravo i nije osporavao zahtjev za plaćanje dispeča za svoje brodove) i to iz slijedećih razloga:

Iz ugovora je vidljivo da je tuženi riječni brodar imao namjeru prevesti ugljen svojim plovilima, odnosno u svojim šlepovima, i zbog toga je, što mu je bilo u interesu da što prije oslobodi svoje šlepove od ugljena ugovorio plaćanje dispeča, odnosno da mu se plati naknada za prekostojnice. Tuženik nije mogao ugovarati ovo za brodove drugih brogarskih poduzeća, jer nije mogao znati da li ta druga poduzeća imaju interesa za brzo iskrcavanje šlepova, te da li bi ona bila voljna pristati na plaćanje dispeča

od 0,50 n.din. po toni. Svako brodarsko poduzeće ugovara za sebe plaćanje dispeča i naknada za prekostojnice prema svojim momentalnim interesima.

U članu 3. citiranog ugovora bilo je predviđeno da će tuženi riječni brodar prilikom prispjeća konvoja dostaviti tužitelju pismo spremnosti za cijeli konvoj. Tuženik je pisma spremnosti podnosio samo za svoje šlepove. Okolnost što je ugovorom od 1.III 1967.g. bilo predviđeno da će tuženi riječni brodar prevesti oko 200.000 tona ugljena, a poslije toga prevezao je svakako manje, jer su dio ugovorene količine prevezla druga brodarska poduzeća, ništa ne mijenja na stvari. Ugovor se može primijeniti samo na istovar ugljena prevezenog brodovima tuženoga riječnog broдача.

Z.A.

Bilješke. - I - U nekim našim sudskim rješidbama izraženo je načelo da u pomanjkanju pozitivnih propisa o prijevozu robe unutrašnjom plovidbom valja primijeniti pravna načela pomorskog prava (VPS SRH/sl.1254/62 i druge).

Medjutim naš Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova kao i lučke uzance nemaju posebnih odredaba o dispeču. No brodarski ugovori o prijevozu stvari morem, a kako se vidi u konkretnom slučaju i ugovori o prijevozu unutrašnjom plovidbom, često sadrže posebnu klauzulu o isplati stanovitog novčanog iznosa za svaki uštedjeni dan i sat ukrcavanja, odnosno iskrcavanja. Iz konkretnog spora vidljivo je da se neki instituti pomorskog prijevoza primjenjuju i na unutrašnju plovidbu, pored naravno i ostalih instituta koji nisu došli do izražaja u ovoj parnici, što upućuje na potrebu stvaranja jedinstvenog pravnog sistema za reguliranje pomorske i unutrašnje plovidbe, odnosno donošenje jedinstvenog plovidbenog zakonika, kao što je to i učinjeno u nekim zemljama.

Z.A.

II - Čini se da se stajalištu koje je zauzela gornja presuda može staviti ozbiljna primjedba. Radi se u stvari o građanskopravnom odnosu assignacije. Prvi brodar sklopio je ugovor o prijevozu u korist korisnika prijevoza, pa je svoju obvezu iz toga ugovora prenio posebnim ugovorom na drugoga broдача. Prema najosnovnijim načelima građanskog prava o assignaciji vjerovnik ima pravo zahtijevati da mu njegov sukontrahent izvrši svoje obveze na temelju ugovora koji su oni međusobno sklopili. Ako je dužnik - u ovom slučaju prvi brodar - ugovorom s drugim broдаром doveo svoga sukontrahenta - u ovom slučaju primaoca robe - u nepovoljniji položaj, takva situacija u nijednom slučaju ne može ići

na štetu vjerovnika iz prvog ugovora, tj. primaoca. To znači da je primalac imao pravo zahtijevati od broдача s kojim je sklopio ugovor o prijevozu da mu prijevoz bude izvršen prema uvjetima posla kako su ga oni međusobno ugovorili. Konkretno, tuženik je morao platiti naknadu za uštedjeno vrijeme, a okolnost što on nije ugovorio dispeč sa svojim vozarom utječe samo na njihove interne odnose, što znači da nema prava regresa za svotu koju bi morao platiti primaocu iz ovog naslova. Tačno je što kaže gornja presuda da se naknada za uštedjeno vrijeme i prekostojnice ugovara na temelju ekonomskih interesa broдача. Medjutim je isto tako tačno da na to utječu i ekonomski odnosi korisnika prijevoza. Ali bez obzira na to poznato je da ekonomski odnosi koji su utjecali na sklapanje odredjenog ugovora, odnosno klauzula ugovora, ne utječu na njegovo pravno djelovanje.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR CRNE GORE

Prvostepena presuda od 16.V 1968.

Vijeće: Uroš Zeković, Milan Gilić, Mirko Batrićević

Prijevoz stvari morem - Plaćanje vozarine - Primalac nije dužan brođaru platiti vozarinu ako se na to nije obvezao njemu ili krcatelju

Tužitelj je brođar koji je prevezao robu, a tuženik je špediter - primalac. Spor se vodi radi naplate vozarine. Tuženik odbija platiti vozarinu jer da se na to nije obvezao. Sud je odbio tužbeni zahtjev sa slijedećim obrazloženjem:

Tužitelj je za sporni iznos podnio uz podnesak od 26.II 1968. godine teretnice br.90/U, 83/U, 25/U i 24/U, iz kojih se vidi da je (tužitelj) prevezao robu pošiljaoca "Metalotehna", Beograd - prodavaoca - Titograd, i uručio ju tuženom u Splitu. Tuženik ne spori da je kao špediter preuzeo robu prema prednjim tereticama od tužitelja, ali osporava isplatu prijevoznih troškova s razloga da se on kao špediter nije obavezao na plaćanje prijevoznih troškova, o čemu je uz podnesak od 25.III 1968.god. podnio ugovor zaključen 19.VIII 1965. godine s Poduzećem "Metalotehna". Iz spomenutog ugovora vidi se da se tuženik nije obavezao da plaća ma kakve prijevozne troškove za Poduzeće "Metalotehnu", pa samim tim ni sporne troškove. Tuženik bi mogao biti obavezan prema tužitelju samo da se ugovorom obavezao, bilo tužitelju ili pošiljaocu robe, da će platiti kao špediter prijevozne troškove prijevozniku u ime pošiljaoca.